

Jméno a příjmení:

Instrukce

Milí olympionici!

Přečtěte si prosím pozorně následující instrukce. Před sebou máte zadání pěti úloh školního kola České lingvistické olympiády. Podepište se do rámečku do pravého horního rohu na této straně zadání.

Až dostanete pokyn, smíte začít řešit. Své odpovědi pište prosím čitelně *přímo do zadání*, poznámky na pomocných papírech nebudou při hodnocení brány v potaz. Za chybná řešení body nestrháváme.

K vypracování řešení použijte psací pomůcky, papír a veškeré své znalosti a schopnosti. Slovníky, taháky, elektronické pomůcky, jakož i skupinová práce a opisování se zapovídají. Úlohy jsou sice založeny na skutečných živých jazycích, avšak na takových, které (pravděpodobně) neznáte. Pokud je vám některý z nich znám, je to vaše výhoda, již netřeba skrývat.

Na řešení školního kola máte vyhrazeno 90 minut. Přejeme vám bystrou mysl a hodně štěstí!

Organizační tým ČLO

David Burda, Matěj Čapka, Barbora Dohmalová, Sára Elichová, Ema Grofová, Zuzana Mediankin Gruberová, Prokop Hanžl, Jáchym Jakub Kulhánek, Michala Lvová, Ondřej Peterka, Jan Petr, Petr Podolský, Ema Sedláková, Marie Smejkalová, Michaela Svatošová, Pavla Šimová, Marek Štastný

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Sledujte nás na: @ceskalingvistickaolympiada

1 Čerokézská čísla

(22 bodů)

Čerokézština je irokézský jazyk, kterým mluví zhruba 16 400 Čeroků. Většina z nich žije v amerických státech Oklahoma a Severní Karolína. V čerokézštině se vyskytuje nosová samohláska zapisovaná písmenem „v“.

V tabulce níže najdete čtrnáct číslovek v čerokézštině v náhodném pořadí.

sudalisgo hisgi	(a)	galiquasgohi	(f)	galiquadu	(k)
sowo	(b)	talisgohi	(g)	hisgisgohi	(l)
hisgadu	(c)	talidu	(h)	galiquasgo sudali	(m)
hisgi	(d)	nvgisgo sawo	(i)	daladu	(n)
galiquogi	(e)	tsoisgo tsoi	(j)		

Úkol 1: Přiřaďte k čerokézským číslovkám jejich správné hodnoty zapsané arabskými číslicemi (doplňte do tabulky výše). V rostoucím pořadí se jedná o následující čísla:

1, 5, 7, 12, 15, 16, 17, 20, 33, 41, 50, 65, 70, 76.

Úkol 2: Přepište následující čísla do čerokézštiny.

- (a) 36
- (b) 55
- (c) 60
- (d) 21

Úkol 3: Přepis čerokézského čísla „tsunela“ arabskými číslicemi je 8. Přepište následující čísla arabskými číslicemi.

- (a) tsunelasgo tali
- (b) hisgisgo nvgi
- (c) sonelasgo sudali
- (d) nigadu

Úloha byla převzata z *Panini Linguistics Olympiad 2015* a upravena pro ČLO, autorem původní verze jsou Prachatos Mitra.

2 'o'odham

(24 bodů)

Uto-aztéckým jazykem 'o'odham, dříve známým jako papago, mluví přibližně patnáct tisíc mluvčích v jižní části státu Arizona v USA a v severní části státu Sonora v Mexiku. Jedná se tak o desátý nejrozšířenější domorodý jazyk v USA.

Níže je uvedeno osm vět v jazyce 'o'odham a jejich české překlady v náhodném pořadí.

1. Ha-cecposid 'o g wakial g wipsilo.	A. <i>Kovbojové neoznačují tele.</i>
2. Pi 'ac ñeňok 'a:cim.	B. <i>Muž mluví.</i>
3. Ceposid 'o g wakial g wisilo.	C. <i>Pracují.</i>
4. Pi 'o cicpkan g cecoj.	D. <i>Mluvím.</i>
5. Pi 'o ceposid g wapkial g wisilo.	E. <i>Nemluvíme.</i>
6. Cipkan 'añ 'a:ñi.	F. <i>Muži nepracují.</i>
7. Ñeok 'o g ceoj.	G. <i>Kovboj označuje tele.</i>
8. Ñeok 'añ 'a:ñi.	H. <i>Kovboj označuje telata.</i>

Úkol 1: Přiřaďte ke každé větě v jazyce 'o'odham její český překlad.

1	2	3	4	5	6	7	8

Úkol 2: Právě jedna z následujících tří vět je gramaticky správně. Zakroužkujte, o kterou se jedná, a přeložte ji do češtiny. U českých podstatných jmen s nejednoznačným číslem upřesněte, zda jsou v jednotném, či množném čísle.

- (i) Ha-cecposid 'o g ceoj g wapkial.
- (ii) Ha-ceposid 'o g ceoj g wapkial.
- (iii) Ha-cecposid 'o g cecoj g wakial.

Úkol 3: Přeložte následující věty do češtiny. U českých podstatných jmen s nejednoznačným číslem upřesněte, zda jsou v jednotném, či množném čísle.

- (a) Pi 'o ñeňok g wipsilo.
- (b) Cicpkan 'ac 'a:cim.

Úkol 4: Přeložte následující věty do jazyka 'o'odham.

- (a) *Nepracují.*
- (b) *Kovboj nemluví.*
- (c) *Kovbojové označují muže (mn. č.).*

Úloha byla převzata z *North American Computational Linguistics Olympiad (NACLO) 2011* a upravena pro ČLO.

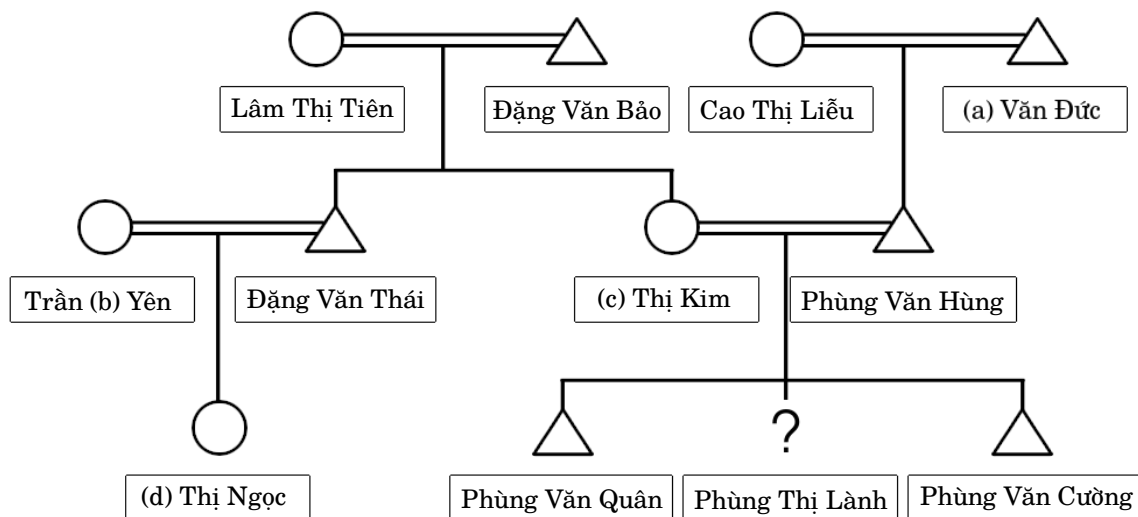
Údaje použité v této úloze pocházejí z domácích úkolů profesora Kennetha Halea na MIT z 80. let.

3 Vietnamský rodokmen

(18 bodů)

Vietnamština je tónový jazyk patřící do austroasijské jazykové rodiny. Má přes 86 milionů mluvčích, kteří žijí převážně ve Vietnamu, ale lze se s ní setkat i v České republice, kde představuje menšinový jazyk s několika desítkami tisíc mluvčích. Zapisuje se latinkou, ve které se navíc pro zaznamenání různých samohlásek i tónů využívá řada diakritických znamének.

Níže naleznete rodokmen jedné vietnamské rodiny (kruh značí ženu, trojúhelník muže; v případě otazníku není informace o pohlaví uvedena) a dále několik tvrzení, jimiž někteří členové rodiny popisují své příbuzenské vztahy s ostatními členy rodiny.

Phùng Văn Quân: Phùng Văn Hùng là cha tôi.

(c) Thị Kim là mẹ tôi.

_____ (e) : Lâm Thị Tiên là vợ tôi.

Đặng Văn Thái là con trai tôi.

_____ (f) : Đặng Văn Bảo là cha tôi.

Trần (b) Yên là vợ tôi.

_____ (g) : Đặng Văn Bảo là chồng tôi.

Đặng Văn Thái là con trai tôi.

(c) Thị Kim là con gái tôi.

Phùng Văn Hùng: Cao Thị Liễu là _____ (h) _____ tôi.

Phùng Thị Lành là _____ (i) _____ tôi.

Úkol 1: Doplňte slovo či slova chybějící v rodokmenu a tvrzeních.

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

(g)

(h)

(i)

4 Sitelen sitelen

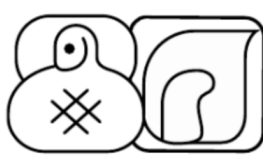
(24 bodů)

Sitelen sitelen (česky: „kreslené psaní“) je obrázkové, nelineární písmo jazyka toki pona. Toki pona (česky: „dobrý jazyk“) je minimalistický umělý jazyk vytvořený Sonjou Lang, který obsahuje pouze 123 základních slov. Z důvodu malého počtu různých slov pokrývá každé slovo poměrně široký okruh významů, proto se konkrétní význam vět z velké míry odvozuje z kontextu. Písmo sitelen sitelen vytvořil Jonathan Gabel a jedná se o logografické písmo, což znamená, že každý znak reprezentuje jedno slovo.

Níže naleznete krátké věty v jazyce toki pona zapsané v písmu sitelen sitelen a jejich překlady do češtiny (v náhodném pořadí).

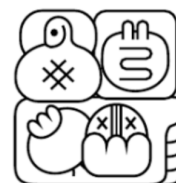
1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

A. Lidé jsou velcí.	G. Všichni lidé jsou dobří.
B. Rostlina je velká.	H. Dobré plody byly červené.
C. Člověk snědl plod.	I. Osoba nese červený plod.
D. Velký muž vidí dům.	J. Zvíře jí něco velkého.
E. Červený dům stojí na zemi.	K. Velká zelená rostlina stojí v bílém domě.
F. Toto písmo je krásné.	L. Lidé jdou domů.

Úkol 1: Přiřadte k větám v písmu sitelen sitelen jejich české překlady.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Níže je šest dalších vět v jazyce toki pona. Jejich překlady do češtiny se nacházejí mezi dvanácti větami uvedenými níže, přičemž jedné z vět v jazyce toki pona odpovídají dva překlady do češtiny (zbývajícím pěti pak odpovídá vždy jen jeden překlad).

13.

14.

15.

16.

17.

18.

M. *Kresba domu je krásná.*S. *Auto veze ovoce.*N. *Jablko chutná dobře.*T. *Všichni lidé vidí stromy.*O. *Tito lidé jsou dobří.*U. *Medvěd jde k červenému domu.*P. *Toto je přítel.*V. *Každý člověk jí salát.*Q. *Chutný plod je červený.*W. *Znak pro dům je jednoduchý.*R. *Červený tygr jde domů.*X. *Plody jsou v obchodě.*

Úkol 2: Přiřaďte k větám v písmu sitelen sitelen jejich české překlady.

13	14	15	16	17	18

5 Ona**(14 bodů)**

Ona je vymírající indiánský jazyk z čonské jazykové rodiny, který byl rozšířen především na souostroví Ohňová země v Patagonii. V roce 1991 měl asi 3 rodilé mluvčí a je možné, že v současnosti již vyhynul. Indiáni kmene Ona byli lovci divokých lam guanako, kteří byli téměř vyhubeni na počátku 20. století.

Níže naleznete několik slov v jazyce ona ve zjednodušeném zápise a jejich české překlady.

ariy	<i>kořen</i>
arun	<i>trávník</i>
cay	<i>ret</i>
ci'	<i>strýc</i>
hol	<i>kůže</i>
max	<i>vrásky</i>
na'	<i>manželka</i>
tul	<i>srdce</i>
utersiun	<i>brýle</i>
wax	<i>cesta</i>

Níže naleznete dalších sedm slov v jazyce ona spolu s jejich českými překlady, tentokrát v náhodném pořadí.

1. arwin	A. <i>jazyk (orgán)</i>
2. cal	B. <i>jazyk (řeč)</i>
3. can	C. <i>jednooký</i>
4. lal'	D. <i>nit</i>
5. utsus	E. <i>nos</i>
6. uwl	F. <i>půda (jakožto hlína)</i>
7. yuwx	G. <i>syn</i>

Úkol 1: Přiřadte k výrazům v jazyce ona jejich české překlady.

1	2	3	4	5	6	7

Poznámka: Symbol ' označuje speciální souhlásku jazyka ona.

Úloha byla převzata z Відбірковий етап XI Української олімпіади з лінгвістики
(Výběrová fáze jedenácté Ukrajinské lingvistické olympiády),
autorem úlohy je Danylo Mysak.